

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Triapostolatus Septemtrionis

Caesar, Philipp

Coloniæ Agrippinæ, 1642

Vita S. Willehadi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43650

Hæc sunt Capitula in vitam & gesta Sancti VVillehadi.

1. Prologus in Vitam S. VVillehadi.
2. De patria eius, & quid in ea egerit.
3. Quomodo in Fresiam venerit, & quomodo res ei procedere ibi cœperit.
4. Quomodo occidendus, & sorte diuinitus liberatus sit.
5. Quomodo plagis & gladio cæsus miraculose seruatus sit.
6. Quomodo à Karolo Imperatore in Saxoniam missus sit.
7. Quomodo VVidikindi persecutionem sugerit, & quid socij eius passi sint.
8. Quomodo de durante persecutione Romam profectus sit & in Fresiam redierit.
9. Ordinatio S. VVillehadi in Episcoprum.
10. Continentia eius, & alia pia opera.
11. Quomodo in plexem egrotauerit, & mortuus sit, Brema autem sepultus.
12. Miracula circa eum post mortem eius, tam in sua, quàm altera in quam translatus est Basilicâ.
13. Prefatio S. Ansgarij in Miracula S. VVillehadi.
14. Tempus Miraculorum S. VVillehadi.
15. De quatuor, in alijs, post mortem eius factis Miraculis.
16. Alia quinque S. VVillehadi Miracula.
17. Alia sex S. VVillehadi Miracula.
18. Alia septem S. VVillehadi Miracula.
19. Alia quinque S. VVillehadi Miracula.
20. Alia septem S. VVillehadi Miracula.
21. Conclusio Miraculorum S. VVillehadi.

VITA

Vita

S. VVILLEHADI.

CAPVT I.

*Prologus in vitam sancti
Vvillehadi.*

VM Sanctorum laudes
& actus religiosa fide-
um depromit affectio,
Christum profecto in
eis prædicare, Christum
nititur glorificare. Ipsius enim facti sunt vir-
tute victores, cuius gratiâ probati fuerant
in bona conuersatione fideles. Gratiâ nam-
que Dei, secundum Apostolum, sunt Sancti
quod sunt. Et quia gratia ipsius semper est
bona, per hanc quoque sunt homines vo-
luntatis bonæ. Ipsâ quoque Dei fit gratiâ, ut
ipsa bona voluntas, quæ iam cœpit esse,
augeatur in bono, & ita crescendo multi-
plicetur, quò possit iustus quilibet diuina
implere mandata, quæ voluerit, plenè per-
fectèque voluerit. Laudandi itaque sunt
Sancti propter bona merita ipsorum; quin-
immo magis in eis Christus est laudandus,
cuius gratiâ perceperunt, ut boni ac sancti
fierent. Quæ tamen laudis præconia cum
multis in hac vita piè religioseque viuenti-
bus fi-

A

bus fi-

bus fidelium deuotione meritò impertian-
tur, melius tamen ac rationabilius post be-
nè peractam ac feliciter consummatam
huius seculi periculosissimam vitam san-
ctis exhibentur hominibus. Quia tunc po-
tissimum sanctitatem cuiusque conueni-
extollere ac prædicare, quando nec qui lau-
datur elatione tentari, nec laudans adulati-
one poterit notari. Vnde & mos sanctæ Ec-
clesiæ iustissimus inoleuit, vt Sanctorum
qui in hac vita miraculis & fidei deuotione
ac bonorum operum perfectione clari ac
laudabiles extiterunt, post eorum disces-
sum conuersatio ac religiositas describatur:
vt posteri habeant in quo exemplum vir-
tutis imitentur; habeant etiam in quo gra-
tiam diuinæ miserationis contueantur, nec
desperent, se posse, quæ fortè impossibilia
videbantur, cum hæc in illis cernant imple-
ta, quæque, vt ipsi fragili hîc carne circun-
dati, mirâ atque eximiâ diuinâ adiuti gra-
tiâ perpetrârunt. Cùm verò hæc à fidelibus
cunctis iure impendenda sint Sanctis, illius
videlicet supernæ patriæ beatissimis ciui-
bus: diligentius tamen hoc vnusquisque il-
lis exhibere debet, quorum patrocinijs
specialius se tutari atq; adiuuari, nempe in-
dubitanter atque fideliter credit. Vnde &
nos Beati patris nostri Willehadi, primi
Bremensis Ecclesiæ Episcopi, religiosam &
in omnibus Deo deuotam dignum duxi-
mus

SANCTI WILLEHADI.

mus conscribere vitam: quò triumphum
virtutis eius enarrantes, & diuinam prædi-
cemus in eo gloriam, & exemplum Sancti-
tatis eius ad imitandum alijs proponamus.

INCIPIT VITA S. WILLEHADI,
EPISCOPI ET CONFESSORIS.

CAPVT II.

*De patria eius, & quid in
eâ egerit.*

FVit itaque vir Venerabilis de genere
Anglorum, ex Nordhumbrijs, nomi-
ne Willehadus, qui ab infantia sacris eru-
ditus literis ac spiritualibus instructus dis-
ciplinis, studiosè in Dei cœpit culturâ viue-
re, & ieiunijs, vigilijs, atque obsecrationi-
bus, die noctuq; intentus, in Dei omnipo-
tentis seruitio deuotus exiit: fueruntque
eius a cunctis illic habitantibus, sicut
honestas & bona, ita quoque amabilia &
laudabilia. Quique etiam succedente æta-
te, cunctorum fauore, per electionis gra-
tiam, ibidem ad honorem est prouectus
Sacerdotalem: quod ille Sanctitatis me-
rito, ac præcipuis bonorum operum exer-
citijs, magis ac magis semper exornare atq;
augmentare studebat. Denique acceptâ
consecratione Præsbyterij, audiuit quod
Fresones atq; Saxones, populi hæctenus in-

A 2

credu-

creduli atque pagani, relictâ Idolorum cultura, fidei Catholicæ quodammodo iam cœpissent ambire ministeria, ac Baptismi Sacramento vetustatis cuperent maculis emundari. Hoc itaque audito, magno vir Dei repletus est gaudio, & intimo succensus amore, inhiante quærere cœpit, qualiter pro Dei amore illas in partes sese transferret. Et quia diuino instinctus Spiritu Seruus Dei huiusmodi zelo de die in diem exardescerebat, non potuit lucerna accensa latere sub modio in tenebris; sed posita est super candelabrum, ut luceret palam omnibus qui vel tunc vel futuri erant in domo Domini. Accessit ergo ad Regem, qui tunc temporis in gente Anglorum dominabatur, nomine Alachrat, & quo ad Domini esset seruitium zelo accensus, illi lacrymabiliter intimauit, petiuitque ut eius permisso atque licentiâ ad prædicandum Verbum Domini patrias iam prædictas sibi adire liceret. Qui compertâ eius sanctissima voluntate, conuocato ad se Episcoporum aliorumque Dei seruorum non minimo Conuentu, coram omnibus eius feruentissimam insinuauit deuotionem, omniumque pari consensu, quippe quia & cunctis iam pridem eiusdem Beati Viri probabilis Sanctitas fuit; eum supernæ commendatum gratiæ ad prædicta loca causâ prædicandi Verbum Domini destinauit.

CAP.

CAP. III.

*Quomodo in Fresiam venerit, & quomodo
res ei procedere ibi cœperit.*

QUAM ille peregrinationem libentissi-
mo suscipiens animo, quantocius
mare quod erat adiacens transmeavit, ve-
nitque in Fresiam ad locum qui dicitur
Docyn circa, quod est in pago Hostracha;
vbi & Dominus Bonifacius Episcopus iam
olim Martyrio coronatus fuerat. Ibi ergo
quum per prædicationem memorati Mar-
tyris multi antea ad fidem instructi fue-
rant, cum magno ab eis est honore susce-
ptus; ibique docens ea quæ Dei sunt multo
tempore habitavit. Nam & plurimi Nobi-
lium infantes suos ipsi ad erudiendum ibi-
dem tradiderunt: quos ille tam verbo do-
ctrinæ, quam exemplo piæ conversationis,
ad diuinum iugiter incitabat amorem,
multosque errantes olim à fide ad veram
& Catholicam reuocauit scientiam; seque
maximum lumen supernæ claritatis eodem
in loco exhibuit; Gentilium quoque quam-
plurimam cateruam Verbo sanctæ præ-
dicationis instructam, ibidem baptizauit.

CAP. IV.

*Quomodo occidendus & sorte diuinitus
liberatus sit.*

INDE vorò procedens transiit fluuiam
A 5 Loueke,

Loueke, venitq; ad locum qui dicitur Humarcha, ibique barbaris cepit nomen Domini predicare, ac persuadere, ut relicta superstitione Idolorum vnus veri Dei notitiam susciperent; quod per sacri Baptismatis abluionem peccatorum suorum veniam promereri potuissent: dicens, insanum esse & vanum, à lapidibus auxilium petere, & à simulacris mutis & surdis subsidij sperare solarium. Quo audito gens fera & Idolatrijs nimium dedita; in ira magna pariter omnes excitati, stridebant dentibus in eum, dicentes; non debere prophanum longius viuere, immò reum esse mortis, qui tam sacrilega contra Deos suos inuisitissimos proferre præsumpsisset eloquia. Quidam tamen inter eos saniori consilio suadebant cæteris, dicentes; Ignoram sibi hanc esse Religionis normam, vtrum ex diuinâ sit voluntate proposita, vtrum quoque ipsum nulli prorsus obnoxium crimini; qua de re nec oportere eum tam dubiâ necesse petire, verum magis mittendam esse sortem, quò demonstraretur cœlitus, an dignus esset interitu: sin aliàs, vt dimitterent eum liberum, & ipsi in nullo penitus noxij probarentur. Factum est ergo, vti persuaserant, ac secum hunc morem Gentilium missa est sors super eo, viuere an mori debuisset. Gubernante itaque diuinâ providentiâ, sors mortis super eum cadere non

non potuit; quapropter nec nocere illi in aliquo sunt ausi, sed in iro consilio, dimiserunt eum à se abire illæsum.

CAP. V.

Quomodo plagis & gladio casus miraculosè seruatus sit.

Qui inde transiens venit Thrianta, ibique dum prædicaret Verbum Domini, plurima multitudo Gentilium credidit ac Baptismi Sacramentum percepit. Quo in loco ipse diutius immorans, & non credentes instruere, etiam credulos in via veritatis, tam verbis quàm & exemplis, sedulus corroborare studebat. Cœperuntque plurimi bonam vitam Magistri, & errores Gentilium odio habere, & Christianam quam profitebantur Religionem deuota intentione venerari. Vnde contigit, vt quidam Discipulorum eius, diuino compuncti ardore, fana in morem Gentilium circumquaq; erecta cœpissent euertere, & ad nihilum prout poterant redigere. Quo facto, barbari qui adhuc fortè increduli perstiterant, furore nimio succensi, irruerunt super eos repentè cum impetu, volentes eos funditus interimere. Ibi que Dei famulum fustibus cæsum multis admodum plagis affecere. Quorum etiam vnus euaginato gladio super Seruum Dei irruit, conatus ei caput abscidere. Verùm

Beatus vir ipso in tempore capsam cum sanctis reliquijs in collo suspensam habebat: cumque ictus ferientis super collum eius decideret, corrigiam quidem capsae præcidit, ipsum verò in nullo penitus vulnerare potuit. Quo miraculo pagani exterriti, ipsum ac socios eius illæsos abire passi sunt, nec ulterius in aliquo eis molesti esse præsumserunt.

CAP. VI.

Quomodo à Karolo Imperatore in Saxoniam missus sit.

Post hæc verò gloriosissimus Francorum Rex Karolus, qui iam multotiens in gente Saxonum elaborauerat, quò ad fidem Christianæ Religionis conuerterentur; sed illi auersi semper cordibus susceptam fidem sæpius deserentes, pristinis magis implicabantur erroribus, auditâ famâ viri Dei, ad se eum accersiri præcepit. Quem ad se venientem honorificè ac reuerenter suscipiens, eius confabulationi ac doctrinæ libenter animum attendebat, probatumque sanctis moribus, ac fidei non fictæ constantiâ, misit in partes Saxoniae ad pagum qui dicitur VVigmodia, quò inibi auctoritate Regali, & Ecclesias instrueret, & populis doctrinam sanctæ prædicationis impenderet, atque viam salutis æternæ liberè cunctis illic habitantibus nunci-

nunciaret. Quod ille ministerium deuotè
 susceptum officiosissimè peregit, ac per-
 transiens cunctam in circuitu dioccesim
 multos ad fidem Christi euangelizando
 conuertit; ita vt in secundo anno tam
 Saxones, quàm & Fresones, in circuitu
 commorantes, omnes se pariter fieri pro-
 mitterent Christianos. Hoc itaque factum
 est anno Incarnationis Domini D C C. L.
 XXXI. Regni verò memorati Principis
 Karoli XIV. qui tamen necdum Impe-
 riali fuerat apice sublimatus. Quem postea
 per manus Reuerendissimi Leonis Apo-
 stolici Imperatorem Romæ consecratum,
 anno Regni eius XXXIV. Catholica
 Europæ consistens Christi venerata pari-
 ter & gratulabunda suscepit Ecclesia. Si-
 quidem Imperialis potestas, quæ post
 Constantinum pijsimum Augustum apud
 Græcos in Constantinopolitana hactenus
 regnauerat sede, cum deficientibus iam
 inibi uiris Regalis profapia, fæmineâ ma-
 gis directione res administraretur publica,
 temporibus ipsius per Electionem Roma-
 ni populi, in maximo Episcoporum alio-
 rumque Dei Seruorum Concilio, ad Fran-
 corum translatum est dominium: quo-
 niam & ipse eandem, quæ caput Imperij
 fuerat, & multas alias tunc in orbe uide-
 batur tenere Prouincias, ob quod & iure
 Cæsarea dignus esset appellatione. Prefato
 ita

itaque Regni eius tempore Seruus Dei
 VVillehadus per VVigmodiam Ecclesias
 cœpit construere ac presbyteros super eas
 ordinare, qui liberè populis Salutis ac Ba-
 ptismatis conferrent gratiam.

CAP. VII.

*Quomodo VVidikindi persecutionem fugerit, &
 quid socij eius passi sint.*

VErùm sequenti anno instigante Dia-
 bolo totius boni inuido quidam ex-
 titit peruersioris consilij VVidikindus, qui
 rebellare contra Regem visus Karolum,
 multam secum Saxonum multitudinem
 aggregauit: qui etiam vnanimiter eos, qui
 in fide Christi stabiles videbantur, persequi
 ac punire, Seruos quoque Dei per loca
 quæque vagantes dispergere, atq; à sanibus
 suis effugare cœperunt. Quâ persecutione
 commotâ Seruum Dei contigit, secundùm
 mandatum Domini, præcipientis; Si vos
 persecuti fuerint in vna ciuitate, fugite
 in aliam; de VVigmodia transire in Vtriu-
 stri; ibique conscendens nauim mare circa
 Fresiam transfretauit, sicque opitulante
 Christi gratiâ persecutionem eorum euasit.
 Porrò Saxones crudelitatem quam circa
 Magistrum nequuerant, in Discipulos ip-
 sius exardescente ira feruentius exercue-
 runt. Siquidem Folcardum præbyterum
 cum Emmingo comite, in pago denomi-
 nato

nato Leri, Beniaminautem in Cibhri-
stri, Atrebanum verò Clericum in Thiat-
maresgaho, Gerwalum quoque cum so-
cijs suis in Brema, odio nominis Christiani
gladio peremerunt. Et ipsis quidem ita ad
regna cœlestia effusione proprij sanguinis
feliciter euocatis; persecutionis tamen
procella diutius postmodum rebellantibus
desæuit Saxonibus.

CAP. VIII.

*Quomodo durante persecutione Romam profectus
sit, & in Fresiam redierit.*

Quo facto vir Dei cognoscens nullam
sibi tunc temporis prædicandi opor-
tunitatem inesse, arrepto itinere Pippi-
num Langobardorum Regem adiit; sicque
prospero cursu Romam peruenit: vbi
consistens multis lacrymis & precibus ad
Sedem sacratissimam Beati Petri Aposto-
lorum principis, se cunctamque fidelium
turmam sedulus ac deuotus diuinæ com-
mendabat clementiæ; illos præcipuè quo-
rum cura maximè cordi erat, ne forsan su-
scepta in partibus Saxoniae Christianitas
machinatione diabolica tunc penitus an-
nullaretur. Inde autem discedens & con-
solatione Venerabilis Papæ Adriani non
modicè corroboratus, Seruus Dei gaudens
repedabat in Franciam. Quo itinere con-
tigit, diuinam in eo etiam operatam fuisse
virtutem. Namque minister viri Dei voca-
bulo

*Miraculū
ab eo factū*

bulo Aldo, qui alimenta procurabat Magistri, quandam habebat patenam ligneam, quæ vulgò scutella vocatur, quam iugiter mundam ac nitidam ad mensam ipsius coram eo ponere solitus erat. Quam præfatus minister quodam die casu fractam repperit. Tempore itaque refectiois cum eam vir Dei requireret, minister negligentiam quæ contigerat nequaquam ei celare voluit; sed hanc fractam fuisse narrauit: quam ille ad se qualis erat statim deferri præcepit. Sed minister ad locum vbi iacebat, rediens, quam antea fractam reliquerat, ac si nihil vnquam detrimenti habuerit integram repperit. Quam allatam coram ipso lætus ac hilaris posuit, qui antea tremebundus & pauens, iram iustæ correptionis pertinuit. Quod ob gratiam Sancti viri cœlitus factum non dubitatur: quamuis ipse elationem fugiens magis in abscondito, quàm publicè id fieri cupiuerit. Igitur ab itinere concepto reuersus, transiit ad locum qui dicitur Aternacha, ibiq; Discipuli eius qui propter metum persecutionis passim dispersi fuerant, ad eum sunt denuò copulati. Quos ille benignâ consolatione refocillans, vt pro fide Christi constanter in omnibus se agerent, piè ammonere studuit. Quique in eodem loco duobus ferè annis demoratus elegit solitariam in clausus ducere vitam: vbi etiam non mediocriter viuens

viuens, cū lectiōi atque orationi operam daret, tum præcipuè scriptiōi interdum deditus erat. Namque scripsit ibi Epistolas Beati Pauli in vno volumine, aliaq; quamplurima, quæ à successoribus ipsius ob monumentum sanctæ recordationis eius seruata, hætenus manent inconuulsa. Multi quoque in eodem loco exemplis eius & monitis ad meliorem sunt vitam correcti, & ad seruitium Domini non ignauiter accensi.

CAP. IX.

*Ordinatio Sancti VVillehadi, in
Episcopum.*

Post hæc autem iterum venerandus Domini Sacerdos Regem adiit Karolum, qui tunc fortè in castello confederat Saxonie Eresbur, proponens volūtatis suæ deuotissimam in præparatione Euangelij pacis affectionem: atque ipsius in hoc æquissimam requirens præceptionem. Qui pro consolatione laboris ac præsidio subsequentium eius, dedit ei in beneficium quædam Cellam in Francia, quæ appellatur Iustina: præcepitque ei vt iterum pro nomine Christi cœptam repeteret Parochiam. Quod ille gratanter ac religiosè suscipiens, rursus venit VVigmodiam, & fidem Domini publicè ac strenuè Gentibus prædicabat. Ecclesias quoque destructas restaura-

*Datum est
Cella in
Francia.*

*Vidokindus
conuersus.*

stauravit, probataſq; personas, qui populis
monita salutis darent, singulus quibusque
locis præſſe diſpoſuit. Sicque ipſo anno,
diuino ordinante inſtinctu, Gens Saxonū
fidem Chriſtianitatis, quam amiſerat, de-
nuò recepit. Sed & torius mali auctor in-
centorūque perfidiæ VVidokindus, eodem
anno Regi ſe ſubdens Karolo, Baptiſmi eſt
gratiam conſecutus: Sicque ad tempus
ſedata ſunt mala, quæ illius fuerant ingeſta
perniciæ. Poſthæc verò cum omnia pacifica
viderentur, & ſub leni iugo Chriſti Saxo-
num ferocia, licet coacta, iam miſcerent
colla; memoratas præcellentiſſimus Prin-
ceps in VVormatia poſitus ciuitate, Ser-
uum Dei VVillehadum conſecrari fecit
Epiſcopum, tertio Idus Iulij, conſtituit-
que eum Paſtorem atque Rectorem ſuper
VVigmodiam, & Laras, & Ruiſtri, & A-
ſterga, necnon Nordendi ac VVanga, ve
inibi auctoritate Epiſcopali & præſſet
populis, & vti cœperat doctrinā ſalutari
operibusque eximijs ſpeculator deſuper in-
tentus prodeſſe ſtuderet. Sicque ipſe pri-
mus in eādẽ Diœceſi Sedem obtinuit
Pontificalem. Quod tamen id tamdiu
prolongatum fuerat, quia gens credulitatē
diuinæ reſiſtens, cum præbyteros aliquo-
tiens ſecum manere vix compulſa ſineret,
Epiſcopali auctoritate minimè regi parie-
batur. Hac itaque de cauſa 7. annis prius

in eadem Presbyter est demoratus Parrochia: vocatus tamen Episcopus, & secundum quod poterat cuncta potestate Præsidentis ordinans. Perceptâ verò consecratione Pontificali, cœpit in omnibus etiam deuotus se agere, & virtutum studia quæ prius exercuerat multiplicius augmentando cumulare.

CAP. X.

Continentia eius, & alia pia opera.

Namque à primæuis temporibus magnæ vir iste fuit continentia, ac deuotiorè Domino Omnipotenti ab ineunte feruinit ætate. Vinum & siceram, ac omne vnde inebriari potest non bibit. Esca autem eius erat panis & mel, holera & poma. Namque ab esu carniū, à lacte & piscibus, temperabat. Nisi quòd memoratus Apostolicus Adrianus ei iam in nouissimo propter valetudines, quas in corpore tolerabat frequentes, quò piscem comederet præcepit: Cuius auctoritati ipse obtemperans, paululum indulgentius in hac parte agere cœpit. Præterea nullus ferè dies transiit, quo non sacra Missarum solemniam cum magno fletu ac contritione cordis celebraret. Intentus erat iugiter lectioni atque meditationi sanctæ doctrinæ: Psalmodiæ quoq; pariter studiosissime inuigilans, ita vt penè cotidie Psalterium, aliquando etiam duo vel tria decantaret.

His

His itaque & alijs bonorum operum exercitijs vir Dei suffultus, magnam populis in suimet ostentatione gratiam Domini prætendebat: Sicque doctrina eius duplîci præfulgebat oraculo, dum quod prædicabat ore, confirmabat exemplo. Pertransiit itaque in circuitu suæ Diœcesis vir iste Beatus, confirmans populum Christianum, qui olim baptizatus fuerat, & prædicationis verbo multorum ad viam salutis errantium corda compungens. Edificauit quoque Domum Dei miræ pulchritudinis in loco qui dicitur Brema, vbi & Sedem esse constituit Episcopalem, ac dedicauit eam Calendis Nouembris, die Dominico, in honorem Domini nostri Iesu Christi sub inuocatione Sancti Petri Apostoli.

*Templum
Brema ad-
ficatum, &
Sedes Epi-
scopalis ibi.*

CAP. XI.

*Quomodo in Plexem agrotauerit, & mortuus sit,
Brema autem sepultus.*

Post hæc verò cum studio piæ intentionis cunctâ in circuitu perlustraret Parochiam, ac docens ea quæ Dei sunt plurimos in fide corroboraret: peruenit ad locum qui dicitur Pleccateshem, ibiq; consistens, graui cœpit corporis febre vexari & de die in diem languor crescebat fortissimus, ita vt cum eó positi Discipuli illius de vita eius vltiore iam desperare cœpissent. Quorum vnus, qui Beato vi-
ro for-

ro fortè familiaris loqui solebat, nomine Egisrik, accedens ad eum, quasi de obitu eius trepidatione metuerent, ei lacrymabiliter ac questuosè innotuit; intentans etiam plebis commissæ destitutionem admodum periculosam, quæ sub Pastoris regimine tunc tandem diuino cultui parere videbantur. Noli, inquit, Venerande Sacerdos, quos nuper Domino acquisisti, tam citò deserere: Noli populū vel Clerum tuo studio aggregatum tam maturè relinquere; ne grex adhuc in fide tenellus luporum pateat moribus deuorandis: Noli nos humiles clientulos tuæ Sanctitatis defraudare præsentia, ne videamur sicut oues non habentes pastorem errabundi vagari. Cui Beatus vir in hæc cōpunctus verba respondit: Noli, ait, fili mi, me à Domini mei diutius auocare conspectu; noli mihi temporalis molestiam vitæ questuosis depromere vocibus: Nec hic longius viuere appeto, nec mori pertimesco; tantum Deum meum, quem toto corde semper dilexi, cui tota intentione seruiui, precari volo, vt mercedem bonæ remunerationis, qualem ipsi placuerit, mihi pro laboribus meis clemens ac propitius conferre dignetur. Oues autem quas mihi credidit ipsi tuendas committo, quia & ipse si quid boni facere potui, illius potiùs virtute peregi: Non deerit eius Clementia, cuius misericordia omnis plena est terra.

B

Pia

Pia ergo deuotione vir Domini cælo semper intentus, & orationis suæ ad Deum iugiter vota præmittens, VI. Idus Nouëbris, die Dominico, post solis ortum, Confessor Domini pretiosus in Christi requieuit nomine. Cuius ad exequias plebs vndique deuota accurrens, Patrem ac Doctorem Beatissimū cum laudibus & hymnis ad Sedem deuehunt Bremensē: Ibiq̄ eum in Basilica noua, quā ipsi ædificauerat, cum honore & reuerentia condigna sepulture tradiderunt.

CAP. XII.

Miracula circa eum post mortem eius, tam in sua quàm altera, in quam translatus est, Basilicâ.

IN quo loco multis & euidentibus per sæpe demonstratum est signis, quòd idem Beatus vir verè Domini sit miles electus. Quæ tamen incuriâ & negligentia prætermissa, non sunt alicubi descripta: licet non pauci extiterunt, qui se scisse fateantur, diuinam in eodem loco sæpius apparuisse virtutem. Sed & in alteram postea translatus ipse Basilicam, temporibus successoris ipsius bonæ memoriæ VVillerici Episcopi; cum inibi quamplura etiam per diuinam dicatur operatus potentiam, non sunt ab aliquo recondita memoriæ, quæ multorum assertio veraci probat impleta miraculo. Non est tamen occultandum silentio, quod ad gloriam Beati viri diui-

*Miraculū
in Baculo
eius.*

diuinitus patefactum haectenus in Bre-
 menfi conseruatum manet Ecclesia. Siqui-
 de baculus hominis Sancti, quem Episcopa-
 li more ipse gestare consueuerat, post obi-
 tum eius fidelium deuotione in quadam
 fuerat arca repositus. Contigit autem, do-
 mum in qua haec eadem arca degebat subi-
 taneo flagrare incendio, & cum domo pa-
 riter etiam arca, cum omnibus quae intus
 recondita fuerant, penitus est consumpta;
 sed baculum ipsum in nullo funditus ig-
 nis attingere potuit, verum in medio ignis
 ita est repertus incolumis, vt nec signum
 quidem ardoris in eo vllum apparuerit. Vnde
 Deus omnipotens in Sanctis suis verè est
 laudandus, qui in minimis etiam rebus
 meritum ipsorum suis declarat fidelibus.
 Aliud quoque contigit, quod aequè Beatū
 virum magni coram Domino fuisse meriti
 praemonstrat. Calicem quippe eius cum
 quo Sacrificium Domino offerre conti-
 nuè solebat, in quodam loco reconditum
 Discipulorum eius fidissima conseruabat
 affectio: Vbi etiam cum ingestus ignis
 cuncta consumeret, ac si quid forrè metalli
 fuerat opere fabricatum, calore liquefa-
 ctum deflueret, ipse cum esset argenteus
 omninò integer est repertus. Et verè miran-
 da in eo Domini potestas apparuit, vt qui
 vero igne diuini amoris viuens accensus
 fuerat, in eius reliquias post mortem ipsius

*Miraculū
 in Calice e-
 iudo.*

terrenus ignis non valeret. Creatura enim Creatoris subiecta imperio, etiam vim naturæ perdit, cum iussum dominantis attendit. Nec potest aliquid detrimenti quanuis naturâ dictante perficere, cum vis vniuscuiusque naturæ in Creatoris pendeat omnipotentissima voluntate. Mansit autem in Episcopatu Beatus VVillehadus electus Domini Pontifex annis duobus, mensibus tribus diebus 26. & paracto boni certaminis cursu feliciter migravit ad Dominum: cui est honor, & gloria, & potestas, & imperium, per infinita secula seculorum. Amen. *Explicit Vita S. VVillehadi Episcopi: Incipit de Miraculis ipsius.*

Tempus Episcopatus eius.

CAPVT. XIII.

Prefatio S. Ansgarij in miracula S. VVillehadi.

Dono Omnipotens Dei, qui gratuita pietatis suæ præordinatione, quosque in Ecclesia Sancta Pastores constituit ac Doctores, Ansgarius Bremensis Ecclesiæ Præsul, vniuersis per orbem concordia fraternitate degenti fidelium societati, pacem & beatitudinem in Christo orat sempiternam.

Laudes Dei quas Sanctorum eius acta miranda testantur, non debere silentio præteriri, multotiens iam exemplis Patrum addiscimus; qui plurima eorum quæ Domini pietas per Seruos suos in hoc exercuit

*S. Ansgarius
Scriptor
Vite Sancti
VVillehadi.*

cuit seculo, studiosius literis commenda-
 uere. Quæ non solum uiuentium religiosam
 portenderent Sanctitatem, verum etiam
 perenni vita cum Christo regnantium in
 mortalem præmonstrarent gloriam. Re-
 uerâ enim qui hinc translati, adhuc tamen
 miraculis & diuersarum ope virtutum hinc
 populis adesse cernuntur, magnam no-
 bis suæ glorificationis dignitatem osten-
 dunt, & quanti apud Deum sint meriti,
 luce clarius fidelium patefaciunt cordibus.
 Sed & magnum Catholicæ in hoc fidei
 declaratur indicium, dum quod inuisibi-
 liter diuina peragit sublimitas, ac si oculis
 conspiciat, iudubitanter cœlitus factum
 Christiana non diffidit credulitas. Et San-
 ctorum acta deputat meritis, quæ in eis
 sunt locis, vbi sacratissimæ eorum conditæ
 & habentur & venerantur reliquiæ. Quia
 licet solus sit omnipotens Deus Israël, qui
 dat virtutem & fortitudinem plebi suæ,
 tamen mirabilis ipse in Sanctis suis prædi-
 catur & colitur; quorum precibus fit ac
 meritis, vt prodigia & signa Maiestas ope-
 retur diuina. Nec tamen solummodò ibi
 Sancti prodesse cernuntur, vbi tempora-
 liter in cineribus suis ac reliquijs præsentem
 fore videntur: Verum vbicunque fideliter
 inuocati, per eum qui vbique præsens est
 potentiâ & maiestate Creatoris meritum
 ipsorum remunerantis, in omni loco do-

minationis eius fidelibus suffragari creduntur. Quod multis iam & evidentibus sæpius patefactum constat remedijs: quia plurimi sive inter tempestates ac procellas fluctuum, seu inter alia quoque discrimina positi, ad inuocationem cuiuslibet Sancti, subito se diuinitus senserunt adiutos. Vnde si qua Dominus per Sanctos suos miranda dignatus fuerit operari, iure ad noticiam plurimorum, vt posteris in memoria maneat spei, quod priores ob gratiam perceperunt fidei. Quapropter nostra quoque humilitas ea, quæ in diebus nostris per potentiam diuinæ operationis ad ostendenda merita Beati Pontificis & Confessoris VVillehadi patefacta claruerunt, literis indagare censuit; vt quæ in antiquis olim venerata iure prædicauimus Sanctis, nunc in temporibus nostris ab eo qui huius nostræ, Bremensis videlicet Ecclesiæ, primus exiit Pontifex innouata, toto cordis gaudentes annis, suscipiamus pariter ac collaudemus miracula. Non n. immemor Deus adhuc populi sui deseruit quos redemit; verum inter innumera paganorum infestantium discrimina, omni penè solatio destitutus hanc supernæ visitationis voluit impendere gratiam, vt de diuina multò certius præsumerent Clementia, qui tantum tamque Deo acceptum Patronum, in spiritu velut & in corpore secum mane-

manere cognouissent, nec timerent licet vastatam denuo inhabitare patriam, in qua sibi adesse Sanctissimi Patris non diffederent merita: immo læti desertas repperent sedes, quos licet hostilis incurfio fecerit exules, bonis exuberantes diuina rursus reconciliauerit benignitas. Nec desperent sibi præfida Sancti in omnibus affutura, cuius uirtutem tam multiplicem in sanandis variè vexatorum senserunt flagrare corporibus.

CAPVT XIV.

Tempus miraculorum.

S. VVillehadi.

ANno itaque incarnationis Dominicæ DCCCLX. Regni uerò Domini nostri Serenissimi Principis H Ludouici XXVIII. Indictione VIII. in Ecclesia Bremensi cœperunt diuinitus agi miracula, & de die in diem semper multiplicius crescere, ita ut iam longè lateque per populos rumor increbresceret plurimus, uerè diuinam in eodem loco apparuisse gloriam, & merita Beati VVillehadi in eadem Basilica requiescentis honorabili uirtutum flore pullulare. Quæ cum per multorum ora uolutarentur, & tam in præfentiâ nostri, quàm etiam absentibus nobis, publicè multi ibidem sanitatis adipiscerentur commoda; decreuimus hæc

eadem literis comprehensa posteriorū tradere memoriā: quò vnā nobiscum Deum qui in Sanctis suis operatur, omnis fidelium natio gauisa collaudet. Et sicut præsentes per singula, quæ tunc fortè miranda contigerint, in Domini laudibus tripudiando conclamant; ita etiam post futura religiosorum societas, cœlestem in Beato viro congratulans ammiratur potentiam. Abhincigitur miraculorum gesta ordiri incipientes, primò tempus quoque ipsum, quo hæc agi cœperunt, insinuamus, scilicet, post Pentecosten, Anno Natiuitatis Domini supradicti; post transitum verò Beati viri circiter annis euolutis 70. Qui tamen prius, & in multis Deo dignus apparuit: quamquam hæc negligentia abolita non fuerint celebri peruulgata sermone. Deinde & nomina eorum qui sunt curati, vnā cum valetudinis morbo; sed & loca quoque, in quibus vel progeniti, vel conuersati fuerant, partim prout res se habebat, interserendo texuimus; quò & veritas miraculorum multiplicius attestata commendetur, & singuli ex propinquis vel vicinis suis eius subsidio medicatis, quantam Beati viri persenserint gratiam, deuotius recognoscant.

CAP.

CAPVT IX.

*De quatuor in alijs post mortem
eius factis miraculis.*

Igitur fœmina quædam de Osleueshu-
sun, Tida nomine, per septem annos
cæcata, dum quodam Sabbatho dominam
suam peteret, quò ad Ecclesiam procede-
rent; illa que responderet, sibi tunc non li-
cere, sed in crastinum manè die Dominico
se simul ituras: illa statim maturè diluculo
surgens suam acceleravit præire dominam,
atque ad Ecclesiam quâdam deducente se
aniculâ gressu properare veloci. Quò cum
peruenisset, ibiq; orationi dedita solo pro-
strata incumberet, subitò diuini muneris
dono lumen recepit amissum. Cumq; post
eam veniens domina ipsius Basilicæ pene-
traret intima; eamque ex ipsa loquela præ-
sentem adesse cognosceret, repentè ad il-
lam accurrit gaudens, & dicens: Mea do-
mina desideratissima, Gratias Deo omni-
potenti & laudes refero, quia meritis Beati
Vvillehadi te oculis meis videre prome-
rui. Quod factum illa ammirata, cunctis ibi
astantibus confestim enarrauit, & quòd ve-
rè illuminata fuerit, multorum testimonio
approbante patefecit. Sicque hæc virtus in
populo ad clarificationem Dei publicè
manifestata est.

II. Rursus de pago Emisga fœmina que-
dam

dam nomine VVimod nouem annis cæcitate perpeffa, cum quodam die vespertino tempore ad Ecclesiam conueniret prædictam, ibique factâ oratione post vesperras hospitium vbi erat mansura repeteret, subsequenti nocte ei quod ex amisso lumine salutis ibi esset remedium perceptura, in visu est denunciatum. Cui rei ipsa ex voto vtrunque credula Ecclesiam statim adire studuit, ibique merita Sancti toto inuocans corde, diuinâ adiuta gratiâ, luminis quod amiserat recepit officium. Quod etiam ad gloriam Dei multorum attestatione continuò patefactum claruit.

III. Post hæc autem die Natiuitatis S. Iohannis Baptistæ in conuentu populû maximo, septem languidi à diuersis sunt infirmaribus liberati. Quod quia per singula enarrare non necessarium duximus: duo tamen eorum, quæ peracta sunt miraculorum singulatim perstrinximus; quò ex his etiam cætera valeant intellectu perpendi. Nempe vna ex ipsis fœmina quædam fuit, ex villa in proximo sita Luidvvinenshusun, nomine Simod, quæ tribus aut eo amplius mensibus oculorum priuata lumine, ibidem nutu Dei gratiam pristinae visionis recepit. Altera quoque de villa ipsius loci, videlicet Brema, exitit, morbo contracta fœmina, quæ in infantia dum fortuitò ignis adustione pede cremaretur, nullâ

nullâ subueniente medicinâ articuli sursum versi penè ex toto pedem ei subuerterant. Quæ multis annis eandem perpessa molestiam, præfato die cunctis astantibus pedis & articulorum extensio sanitatem promeruit.

IV. Porrò ex Laris de villa Sluttra vocabulo, quædam scæmina fuit per multos annos incuruata, quæ non aliter ambulare nisi manibus reptando poterat, nec omnia sursum respicere: ad postremû quoque ita morbo perurgente debilitata fuerat, vt non, nisi portaretur, aliquid deuenire potuisset. Quæ etiam habebat filiam, quam ex ipsa infantia natiuo lumine cæcitas obscurauerat. Hanc itaque, auditâ miraculorum virtute, simul cum filia propinqui vel vicini ad ianuam Bremensis detulerunt Ecclesiæ. Quæ inibi posita, cum fide aliorum subuecta aduenisset, miseratione diuinâ & de filiæ illuminatione gaudere promeruit, & semetipsam gestans ac sursum erecta, proprijs gressibus notas repedaui ad sedes.

CAPVT XVI.

*Alia quinque S. Vvillehadi
miracula.*

V. **I**tem ex Laris de villa Falathorp, duas scæminæ, vna contracta, & altera orba, cum ad eundem locum deductæ fuisset, diuis

diuini muneris largitate incolumes ad propria sunt reuersæ.

VI. Ex pago quoque supradiçto de villa Bokkenhusun, quidam adolescens multo iam tempore paralyticus, ad eundem locum deductus, diuino nutu incolumitati pristinæ redditus, ad propria redijt sanus.

VII. Cæterùm de pago Ostarburge ex villâ nomine Baldrikeswich quædam fœmina, vocabulo Adsuit, paralyti valdè grauitè & diu vexata, cùm quadam die Dominica eò adducta fuisset, & multi in eâdem die, septem videlicet vel octo, ex diuersis curati fuissent languoribus, ac post Missæ celebrationem hoc idem populo denunciaretur, & pro exhibitis miraculis tam Clerus quàm & populus laudes Deo debitas modulatis decantaret vocibus, subito ipsa è medio populi surgens, ad gradus Altaris, vbi alij ægroti sanati iacebant, cœpit accurrere. Quæ cùm à circumstantibus, ne in Chorum Clericorum canentium fortè prosiliret, retineri conaretur, ipsa, quòd sibi præceptum fuerit quòd antè Altare cum alijs sese collocaret, menti alacri fatebatur. Visum namque ei fuerat, quòd Sacerdos qui de aliorum sanitate populo annunciauerat, ei quoque vt surgens cum cæteris ad Altare procederet manu annuerit.

rit.

rit. Cuius requisitâ infirmitate ac sanitate patefacta, omnes ad laudandam omnipotentia diuinæ maiestatem, atque extollenda Beatissimi viri merita tantò instantiùs, quantò & iterata virtute optabilius corde compuncti lacrymisque præ gaudio obortis denuo alacres personuerunt.

VIII. Denique ex VValdsatis quædam fuit scemina de villa VVillianstedi, nomine Ikkia, quæ septem annis visus fuerat cæcitatem perpessa, cui cum de præfato loco signa miraculorum iam famâ vulgante vbiq̃ue percrebrescerent, quædam vicina sua exhortans dixit: Quare non & tu Sanctum Dei exquirere conaris, vt tibi quoque lux oculorũ patefacta clarescat? Illa autem se libentissimè ita velle respondit, verum hoc tantum suo repugnare desiderio, quia non haberet ductorem. Cui illa denuo subiunxit: Ecce! si alium non habes, ego te quomodocunq̃ue potero illuc deducam. Cuius illa promissum, quia aliud sibi nesciebat refugium, gratantissimè accepit. Erant autem ambæ pauperculæ: arrepto itaque itinere ipsæ duæ tantummodò, Domini secum comitante gratiâ, ad præfatum tandem peruenerunt Sanctuarium. Vbi cum deuotè precibus insisterent, illa quæ cæca fuerat subitò illuminatur; Et conuersa ad sociam suam subridens atque congratulans dixit: ô quàm benè quàm benè mihi

mihî tuum contigit audisse consiliûm, vñ
Sanctum Dei perquirerem, Ecce, vnâ re-
cum lumen cœli video! Hoc itaque fa-
ctum statim publicè prædicatum, magnam
populis diuinæ miserationis spem dedit:
quoniam secundùm Psalmistæ dictum, Illi
derelictus est pauper. Ideoque & ipse refu-
gium est pauperum in tribulatione, pupillo
quoque & orphano ipse promptus semper
erit adiutor. Recepto itaque luminis visu,
ipsa iam non sociâ ducente, sed pariter co-
mitante, ad suum sana redijt tugurium,
Dominilaudes semper cantando, & com-
patis suæ salutaria monita, gratias iugi-
ter referendo extollens.

IX. De pago autem quædam fœmi-
na æquè Ikkiâ vocata fuerat, quæ per
multa annorum curricula à cingulo vsque
deorsum paralyti ita contracta exitit, vt
de membris ipsis nihil penitus sentiret, nec
quoquam ire nisi cum scabello sese trahen-
do posset. Quæ ad sanctum perueniens lo-
cum Domini miseratione viribus reparatis
suis se pedibus quò voluit ipsa subuexit.

CAPVT XVII.

Alia Sex S. VVillehadi miracula.

X. **Q**uidam verò homo indigena, cau-
sâ paupertatis circumeûdo stipen-
dia quærens, ad Basilicâ Sancti dudum con-
generat Alexandri, qui habebat filiastram,
secum

secum circumeuntem cæcam, & ipse quoque duplici pœna multo tempore orbitatē sustinens: vbi cum morarentur, contigit meritis Sancti prædictam filiastram ipsius vnus oculi visionem percipere. Quo dono exhilarati, vltiora progredientes, ad Oratorium peruenerunt Bremense: Vbi in oratione positi, Beati VVillehadi intercessione multiplici sunt fœnore ditati. Nam & ipse amborum visionem percepit oculorum, & filiastra ipsius alterius quoque illuminatione est gauisa. Quod cum fidelium qui affuerant denunciaretur testimonio, plebs omnis exultando laudem dedit Deo.

XI. Præterea ex pago Nordvvidu quidam homo ad limina memorati Martyris olim transierat Alexandri; qui mutus simul & surdus diutino labore ab infantia miserabili potiebatur vexatione. Meritis præfati Martyris auditum percepit. Vltrâ verò tendens, & ad Basilicam Bremensis Ecclesiæ perueniens, diuinæ largitatis clementiâ loqui pariter & audire Beato willehado interpellante promeruit.

XII. Item ex Laris de villa Otishusun, cuiusdam Frideberni filia omnibus membris diutino fuerat contracta languore: quæ ad prædictam deducta Basilicam per dies septem grauissimam in corpore mole-

mole-

molestiam pertulit, ita ut iam penè exanimis præ doloris crederetur magnitudine. Sed tandem diuinâ annuente clementiâ lenius agi cœpit, & ad pristinum reparata officium meritis Sancti incolumitatem recepit. Quæ paternam reuiscens domum, omnibus sana membris, parentibus ac vicinis festiuum planè exhibuit gaudium.

XIII. De Steornigis quoque ex villa Gandrikesard quædam fœmina Herimod nomine, duobus annis surda extiterat: quæ ad prædictum deueniens locum, intercessione Sancti audiendo redire meruit.

XIV. Item de Laris de villa Falathorpæ duæ illuc aduenerant fœminæ, vna incuruata nomine Hathaburg, & altera orba nomine Macsvvid: quæ diuinum ibi flagitantes præsidium, ambæ cum sanitatis gaudio proprias sedes lætabundæ reperierunt.

XV. Porrò de Wege villa publica, quædam puella multo tempore omnibus infirmata membris nihil omninò virium in proprio retinebat corpore: Ad confessionem itaque deducta Sancti, diuinæ largitatis munificentiam & virium possibilitatem, & totius corporis recepit sanitatem.

CAP.

CAPVT XVIII.

Alia septem S. VVillehadi miracula.

XVI.

CÆterùm de Sturmi ex villa Ekina,
quædam fœmina vocabulo Gerswid,
cœcitatem multo tempore passa, in eodem
loco posita, lumine est priuato donata.

XVII. Similiter quoque de Stenthorpe,
pagi quædam fœmina diutius cœca, dum o-
rationi decumberet, auxiliante Beato viro,
luminis est curata remedio.

XVIII. Denique ex Fresia de villa We-
stanko vir quidam cœcus Meinradus, eò ad-
ueniens supernâ illustratus gratiâ luminis re-
cepit officium.

XIX. De Laris ex villa Hahthoreinmod
nomine, nouem annis cœcata Sanctissimi viri
precibus longè optatam ibi recipere visionis
promeruit gratiam.

XX. Ex Wihmodis autem de villa Mid-
listanfadarvurd, quidam hōmo manu multis
admodum contractus annis, ibidem Domino
tribuente incolumis est redditus.

XXI. Item de Wigmodis ex villa VVe-
stristanbeuerigisati fœmina Thiadgardis no-
mine diu cœca, ibidem est illuminata.

XXII. De Sturmi verò ex villa Ekynon,
Akko quidam vocabulo, iam quodam in
brachio vulneratus fuerat: Cui cùm nulla
subueniret medicina, armum ad omnia opera
multis

C

multis

multis annis inertem habuit. Qui illò veniens, & dierum suorum ociosam consumptionem deplorans, auxiliumque Beati viri exostulans, supernâ donante gratiâ, cum diu dolore brachij torqueretur, tandem sanatus portectam extendit dexteram. Pro cuius incolumitate cum omnes Deo gratias retulissent, ille domum reuersus, fiducia iam suæ sanitatis ammonitus, & de Dei misericordia certissime confisus, vxorem suam, quæ multo iam tempore in cæcitate permanerat, secum ipse ad eandem reduxit Ecclesiam. Vbi cum pro concessò remedio vir fide corroboratus mulieri beneficium, & mulier quoque viri sui doctrinis ammonita Dominum sibi inhianter posceret adesse propitium, cœlitus inspirato lumine subito mulier clarè cœpit cuncta videre. Quod statim in populo declaratum magna fidei tribuit incitamenta, & cunctorum animos ad credulitatem diuinæ confirmavit potentia. Cumque pro eorum salute Clerus ac populus personaret, ipsi ad propria gaudentes reuersi, tantò alacrius atque studiosus labori cœperunt insistere, quantò se meminerunt ociosè vacantes dies multos antea perdidisse.

CAPVT XIX.

Alia quinque S. VVilchadi miracula.

XXIII.

DE Laris quoque concepta iam dudum
diuina

Quina creuerūt miracula. Nam quidam Rho-
udvvig, ex villa Stenbike, tribus annis mutus,
cū inibi positus auxilium Beati viri implo-
raret tacitus, diuinā miserante gratiā aperto
ore subitō Domini cōepit enarrare magnalia.

XXIV. Item de villa Rehtereslet, quā-
dam fœmina multis fuerat annis morbo ita
contracta, vt nec in lecto se in alteram partem
absq; adiutorio posset mouere, nec vlius mē-
bri aliqua prorsus cōmoditate potiretur. Quā
cū amici fide excitati ad confessionem de-
ueherent Sancti, ibique in medio posita gra-
bato, ac si feretro tanquam prēmortua decu-
baret, subitō sana prosiluit è lecto, & prorum-
pens in medium laudes concinebat Domino.
Nec iam curans grabati præsidia in pace di-
missa viam quā aduecta fuerat proprijs gres-
sibus ambulabat intrepida.

XXV. Porrò de villa Bouchem ex pago
Lohingao quædam fœmina Siberin vocata,
cū infirmitate cogente omnibus esset mem-
bris inualida, ita vt nihil ei iurium in proprio
esset corpore, meritis Beati viri ibidem sani-
tatem adeptā est integerrimam.

XXVI. Rursus de Latis ex villa Eggrikes-
husun, quædam fœmina ab infantia ita exti-
terat manca, vt nulli vnquam vsui aptari al-
tera fuerit manus: quæ cū in sancto posita
loco auxilium diuinæ miserationis corde po-
sceret intimo; subitō sana manibus plaudens
virisque iubilationem Deo in voce reddebat
exultationis.

C 2

Sed

XXVII. Sed & de Liastmona quædam fuerat ancilla venerandi Comitis Hirimanni, quam ipse causâ operis rextini in domo sua Herthas cum alijs ancillis esse præceperat: quæ cum ibidem posita dominico inesset seruitio, occulto quidem, sed recto Dei iudicio aliâs sana, loquelæ tantùm est amissione damnata. Quâ cum diutius molestiâ premeretur, nec aliquid præterus loquendo resonare valeret, prædictus Comes miseratione Domini compunctus, libertatem ei pro animæ suæ tribuit remedio; sicque inde dimissam ad propria redire permisit liberam. Deducta igitur à comitibus ad Bremam peruenit, statimque Ecclesiæ, adire deuotâ, vt creditur, intentione curauit. Namque rerum effectu claruit, quid ipsa fidei mente tractauerit. Properans quippe ad fores Ecclesiæ, statim misericordiam Domini sibi obuiam sensit. Nam in ipso introitu Basilicæ, cum ingrederetur fores atrij, impedimento linguæ repente resoluta, altius exclamare ac laudes canere Deo cœpit. Cuius cum causam coram positi requirerent, quæ gesta fuerant planè ac dilucidè enarrauit. Sicque hæc virtus aliorum etiam testimonio in populo declarata Beati viri merita cumulauit eximia. Quæ inde ad paternam se transferens domum, cum ipsa hilaris iret ac læta, sanitate simul ac libertate donata parentes quoque ac propinquos ex suo fecit aduentu ac prosperitate gaudere.

CAP.

Item de Bremis puella quædam nomine VVige, diu muta & omnibus quoque membris contracta, ita vt non aliquò nisi ab alijs delata sese transferre posset, in eodem loco meritis Beati viri & loquelæ vsu & membrorum omnium recepit officium.

XXIX. Posthæc etiam de Vpriustri quædam fœmina ex dextra parte à tempore natiuitatis manca, nomine Tethileis, Domino auxiliante ibidem est sanata.

XXX. De VVigmodis autem ex villa Medemahem, fœmina quædam Ida vocabulo, nouem annis cœcitatem passa, ibidem Domini gratiâ oculorum donata est lucisua claritate.

XXXI. Cæterùm de Riustri ex villâ Smalonsflet, quædam fœmina Dislith nominata, per vndecim mentes vno oculo cœcata, illò adueniens Beati viri meritis amborum se gaudisa est potitam lumine.

XXXII. Ex villa quoque Tadinghem, quædam fœmina Egilmare vocata, quatuor annis paralytica, eadem à parentibus in carucâ adducta, adiuuante supernâ gratiâ proprijs gressibus gaudens remeavit ad propria.

XXXIII. Denique ex loco Ciritothe nûcupato, quædam fœmina anno vno ac dimi-

dio luminibus oculorū orbata, exorante Beato viro, ibidem sanitatem recepit illuminata.

XXXIV. Porro de Liastmona quædam fœmina Rotgardis vocata, multis iam annis vno pede clauda, cum duobus baculis præfata adiens Basilicam, gressu amissi pedis sibi reddito, sensit Beati viri verè diuinitus concessam in eodem loco flagrare virtutem.

CAPVT XXI.

Conclusio miraculorum S. VVillehadi.

F Verunt præterea multi causâ recuperanda salutis ad eundem locum properantes meritis Beatissimi Pontificis in viâ sanati. Quorum aliorum relatione innouit sanitas: quia nequaquam ipsi, vii cœperant, locum sanctum expetere curauerūt. verum magis sanitate donati, ex itinere redeuntes ad propria festini cum gaudio sunt reuersi, Dominum & Beatum VVillehadum magnificis laudibus prædicantes.

Verum nos, ne prolixior narratio onerosa fiat legentibus, hæc & alia multa intermimus, quæ tamen plurimorum ore vulgata in populis habentur. Corpus autem ipsius Sancti, quod iam tunc à loco requietionis suæ in alteram translatum fuerat Basilicam nos cum maxima fidelium turba ac Cleri innumera-bilis conuentu, exinde sublato feretroque impositum magnis populorum vocibus in laudem Dei ac Beati viri concrepantibus die depo-

*Corpus S.
VVillehadi
secundò tras-
latum in se-
cundâ Basile-
licam.*

depositionis illius, in nouâ, quam tunc dedi-
cauimus, collocauimus Basilica: Vbi hono-
rificè compositum, magnificè postmodum,
atque innumeris claruit virtutum indicijs; &
de die in diem meritis Beati viri multiplicia
inibi crescunt miraculorum signa. Agitur au-
tem dies depositionis eius simul & transla-
tio corporis VI. Idus Nouembris, ad lau-
dem & gloriam Nominis Domini nostri Ie-
su Christi, qui cum Patre & Spiritu Sancto
vnus & verus Deus viuit & dominatur
per immortalia secula seculorum.

Amen.

C 4

VITA